

Vergaderjaar 2024–2025

34 225

Toekomst van de Nederlandse onderzeedienst

Nr. 72

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 december 2024

Defensie heeft een Gateway Review laten uitvoeren naar de inrichting van de governance in de realisatiefase van het programma vervanging onderzeebootcapaciteit (VOZBT). Hierin is de aanbeveling overgenomen van de Auditdienst Rijk (ADR) om de Gateway Review ook te richten op de programmabeheersing (Kamerstuk 34 225, nr. 53). In het onderzoek door Bureau Gateway zijn de ervaringen en zienswijzen verwerkt van vertegenwoordigers van de meest betrokken departementen. Hierbij bied ik u in bijlage het rapport «Gateway Review VOZBT – Reculer pour mieux sauter» aan, zoals eerder toegezegd (Kamerstuk 34 225, nr. 52).

De Gateway Review maakt duidelijk dat het inrichtingsvoorstel van Defensie een belangrijke basis legt voor de volgende fase en vestigt ook de aandacht op zaken die hierin nog ontbraken en die essentieel worden geacht voor een succesvolle realisatie. De aanbevelingen onderstrepen het belang van een zorgvuldige beëindiging van de afgelopen fase, van heldere afspraken tussen de hoofdrolspelers, en van het samen doorgronden van de werking van de aangepaste governance voordat deze van kracht wordt. Ook bevat het rapport aanbevelingen over kennisborging in de interactie tussen Defensie, leverancier en kennisinstituten, en over een goede werkrelatie met Naval Group op alle niveaus. Voor het overige is volgens het reviewteam de projectbeheersing adequaat uitgewerkt, met de kanttekening dat de bevindingen van de ADR relevant blijven. Uit het rapport spreekt het vertrouwen dat Defensie snel opvolging kan geven aan de aanbevelingen.

Ik heb besloten om alle aanbevelingen uit het Gateway Review-rapport over te nemen en de inrichting van de realisatiefase hierop aan te passen, zodat vanaf januari 2025 volgens de nieuwe afspraken wordt gewerkt. Een verandering in de programmaorganisatie is onder meer dat een deel van het programmateam van COMMIT op de locatie van Naval Group in Cherbourg een *frontoffice* inricht en dat COMMIT periodiek de voortgang bespreekt met de leverancier. Politiek bestuurlijke afstemming blijft in de nieuwe fase belangrijk, zoals in het rapport is toegelicht. Ik informeer uw

Kamer zoals gebruikelijk periodiek per brief over de voortgang van het programma VOZBT en overleg hierover in voorkomende gevallen met bewindspersonen van andere departementen. Ook het regulier beleggen van de interdepartementale afstemming over VOZBT maakt deel uit van de aanbevelingen. Eén van de bevindingen uit het Gateway-rapport is dat de governance-overleggen op ministerieel en hoog ambtelijk niveau heel effectief zijn geweest, maar dat deze in de realisatiefase geen meerwaarde meer hebben. In een laatste vergadering hebben de hoogambtelijke commissie onderzeebootvervanging (HCOV) en de ministeriële commissie onderzeebootvervanging (MCOV) kennisgenomen van de uitkomst van de Gateway Review en ingestemd met de beëindiging van deze overleggen. Hiermee komt ook het interdepartementale werkoverleg te vervallen waarin de besluitvorming in de HCOV/MCOV werd voorbereid.

Defensie zet de interdepartementale afstemming over VOZBT voort met Economische Zaken (EZ) en Financiën (FIN), en met Buitenlandse Zaken (BZ) wat betreft de bredere internationale samenwerking. Met het Commissariaat Militaire Productie van EZ wordt zoals gebruikelijk overlegd over materieelinvesteringen en het industriebeleid. De leveringsovereenkomst en de *Industrial Cooperation Agreement* (ICA) zijn separate juridische documenten en voor de eerste is Defensie verantwoordelijk, voor de tweede EZ. Afspraken die in de ene overeenkomst zijn gemaakt, kunnen van invloed zijn op de uitvoering of uitwerking van afspraken uit de andere overeenkomst. Dit geldt bijvoorbeeld voor de tijdlijnen in de leveringsovereenkomst die een effect (kunnen) hebben op industriële samenwerking. Hierover wordt in de productiefase goed afgestemd tussen Defensie en EZ. In het verlengde hiervan kunnen de inspanningen van Defensie en EZ elkaar ook versterken bij de totstandkoming van instandhoudingsovereenkomsten, mede ter uitvoering van de motie Tuinman en Erkens (Kamerstuk 34 225, nr. 61). FIN is regulier betrokken bij de Kamerbrieven over VOZBT en bij besluitvorming over (financiële) kaders van de grote materieelprojecten van Defensie. Over ontwikkelingen die de samenwerking met Frankrijk en mogelijk andere buitenlandse partners beïnvloeden, vindt afstemming plaats met BZ. De afstemming over VOZBT geschiedt zoals gebruikelijk op werkniveau, directeursniveau en bewindslidenniveau.

In de realisatiefase ontvangt uw Kamer conform de uitgangspuntennotitie de voortgangsrapportages over VOZBT met een halfjaarlijkse regelmaat. De voortgangsrapportages zullen onder meer informatie bevatten over de uitvoering van de leveringsovereenkomst, kosten en risicobeheersing, de positie van de Nederlandse industrie, relevante internationale ontwikkelingen en over de op termijn af te sluiten onderhoudscontracten. Passages hierover worden met de betreffende departementen afgestemd. De Auditdienst Rijk (ADR) stelt over de voortgangsrapportages eens per jaar na afloop van het kalenderjaar een rapport op. De ADR voert daarnaast tweejaarlijks een afzonderlijke controle uit op de realisatie van de ICA onder verantwoordelijkheid van EZ, waarmee uitvoering wordt gegeven aan de motie Van Oostenbruggen c.s. (Kamerstuk 34 225, nr. 60). Het streven is de brieven en rapporten over VOZBT zoveel mogelijk gelijktijdig aan te bieden, zodat deze in samenhang kunnen worden behandeld.

Uw Kamer ontvangt de eerstvolgende voortgangsrapportage VOZBT op uiterlijk 1 april 2025. Hierin zal ik nader ingaan op de governance en programmabeheersing en op de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de aanbevelingen van de Gateway Review.

De Staatssecretaris van Defensie,
G.P. Tuinman